

Иймоний дўстлик ва унинг самаралари

[Ўзбекча – Uzbek – الأوزبكي]

Шайх Солиҳ Фавзон ал-Фавзон

Мутаржим: Абу Жаъфар Бухорий

Муҳаррир: Абу Абдуллоҳ Шоший

الأخوة الإيمانية وثمراتها

[Ўзбекча – Uzbek – الأوزبكي]

الشيخ صالح بن فوزان الفوزان

ترجمة: أبو جعفر البخاري
مراجعة: أبو عبد الله الشاشي

Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм

Биринчи хутба

Барча ҳамдлар Аллоҳга хосдир... Биз Ундан ёрдам, нафсимизнинг ёмонлиги ва амалларимизнинг шумлигидан паноҳ ҳамда мағфират сўраймиз. Аллоҳ хидоят қилган одамни адаштирувчи, адаштирган одамни хидоятловчи йўқдир. Мен ягона, шериксиз Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ, Муҳаммад эса Унинг бандаси ва элчиси эканига гувоҳлик бераман.

«Ҳой мўминлар, Аллоҳдан лойиқ бўлганидек кўрқинглар ва мусулмон бўлган ҳолингизда вафот этинглар!» (Оли Имрон: 102).

«Эй инсонлар! Сизларни бир жондан (Одамдан) яратган ва ундан жуфтини вужудга келтирган ҳамда у икковидан кўп эркак ва аёлларни тарқатган Роббингиздан кўрқингиз! Яна ораларингиздаги савол-жавобларда ўртага номи солинадиган Аллоҳдан кўрқингиз ва қариндош-уруғларингиз (билан ажралиб кетишдан кўрқингиз)! Албатта Аллоҳ устингизда кузатувчи бўлган зотдир» (Нисо: 1).

«Эй мўминлар, Аллоҳдан кўрқинглар, тўғри сўзни сўзланглар! (Шунда Аллоҳ) ишларингизни ўнглар ва гуноҳларингизни мағфират қилар. Ким Аллоҳга ва Унинг пайғамбарига итоат этса, бас у улуг бахтга эришибди» (Аҳзоб: 70 – 71).

Дўстлар, билинглари, гапларнинг тўғрироғи – Аллоҳнинг каломи, йўлларнинг яхшироғи – Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўли, ишларнинг

ёмонроғи – янги пайдо бўлганлари, ҳар бир янги пайдо бўлган нарса – бидъат ва барча бидъат – залолатдир.

Сўнг ...

Ҳой одамлар, Аллоҳ таолодан кўркинлар ва билинларки, диндош биродарлик насаб биродарлигидан устундир. Шу боис Аллоҳ таоло насаблари фарқли ва ватанлари бир-бирларидан олис бўлсада мўмин ва мусулмонларни ўзаро дўст бўлишга буюрди:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾

«Дарҳақиқат, мўминлар ака-укадирлар» (Хужурот: 19).

Кофирларга эса гарчи насаблари яқин бўлсада, душман бўлишга амр қилди:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا ءِءَابَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ ءَوٰلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوْا

الْكُفْرَ عَلَى الْإِيْمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُوٰلِيٰكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

«Эй мўминлар, агар иймондан куфрни афзал билсалар, ота-оналарингиз ва ака-укаларингизни (хам) дўст тутмангиз! Сизларнинг ичингизда кимда-ким уларни дўст тутса, (яъни, уларни деб иймондан куфрга қайтса) бас, улар золимлардир» (Тавба: 23).

Мусулмон ва мўминлар ўртасидаги ушбу биродарликнинг катта ҳақлари бўлиб, уларни Аллоҳ таоло Қуръон Каримида, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам эса суннатларида баён қилган ва уларни риоя

қилиш ва адо этиш вожиб бўлиб, уларга лоқайдлик қилиш ва эътиборсиз қараш мумкин эмасдир.

Ушбу ҳақлар ва самаралардан бири, ўрталарида низо ва ихтилоф пайдо бўлганида ёки адоват ва айрилиқ содир бўлганида мусулмонлар ўртасини ислоҳ этишдир. Аллоҳ таоло айтди:

﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ • إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

«(Эй мўминлар), агар мўминлардан бўлган икки тоифа (бир-бирлари билан) урушиб қолсалар дарҳол уларнинг ўртасини ўнглаб қўйинглар! Энди агар улардан бирови иккинчисига тажовуз қилса, бас то (тажовузкор тоифа) Аллоҳнинг амрига қайтгунича сизлар тажовуз қилган (тоифа) билан урушинглар! Энди агар у (тоифа тажовузкорликдан) қайтса, сизлар дарҳол уларнинг ўртасини адолат билан ўнглаб қўйинглар. (Мудом) адолат қилинглари! Зеро Аллоҳ адолат қилгувчиларни суюр. Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз оға-инилардир. Бас, сизлар икки оға-инингизнинг ўртасини ўнглаб қўйинглар! Аллоҳдан қўрқинглар — шояд У зот томонидан бўладиган раҳматга эришсангизлар» (Хужурот: 9, 10).

Мусулмон ва мўминлар ўртасидаги ҳақлардан бири, бир-бирларининг ҳурматларини сақлаш ва камситмасликдир:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

«Эй мўминлар, (сизлардан бўлган) бир қавм (бошқа) бир (мўмин) қавмдан масхара қилиб кулмасин — эҳтимолки, (ўша масхара қилинган қавм) улардан яхшироқ бўлсалар. Яна (сизлардан бўлган) аёллар ҳам (бошқа мўмина) аёлларга (масхара қилиб кулмасинлар) — эҳтимолки, (ўша масхара қилинган аёллар) улардан яхшироқ бўлсалар. Ўзларингизни (яъни, бир-бирларингизни) мазах қилманглар ва бир-бирларингизга лақаблар қўйиб олманглар! Иймондан кейин фосиқлик билан номланиш (яъни мўмин кишининг юқорида манъ қилинган фосиқона ишлар билан ном чиқариши) нақадар ёмондир. Ким тавба қилмаса бас, ана ўшалар золим кимсаларнинг ўзидирлар» (Хужурот: 11).

Аллоҳ таоло мазкур оятда мўминларнинг хоҳ эркак ва хоҳ аёл бўлишларидан қатъий назар, бир-бирларини масхара қилишларини таъқиқлади. Чунки, гоҳида масхара қилинаётган одам масхара қилаётган одамдан кўра афзалроқ бўлиши мумкин. Зеро,

масхаралаш калтафаҳмлиқдан содир бўлади. Аллоҳ таоло мусулмонни қоралаш ва уларга лақаб тақишни ҳам таъқиқлади. Лақаб, одамни бошқа исм билан қақришдир ва уни эшитиш одамни камситади.

Айрим муфассирлар: Лақаб – «Ҳой, фосик!», «Ҳой, ит!», «Ҳой, эшак!», деб айтишдир. Аллоҳ таоло масхаралаш, камситиш ва лақаб тақишни «фосиклик» деб атади. Бу эса у ишларнинг қабиҳлиги ва улардан йироқ туриш фарз эканини уқтирмакда, – дедилар.

Мусулмон ва мўминлар ўртасидаги ҳақлардан бири, ўзаро бадгумон бўлиш, жосуслик ва ғийбат қилишдан сақланишдир. Аллоҳ таоло бу ҳақда шундай дейди:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾

«Эй мўминлар, кўп гумон(лар)дан четланинг-лар! Чунки айрим гумон(лар) гунохдир!» (Ҳужурот: 12). Яъни, яхши одамлар ҳақида бадгумон бўлишдан сақланингиз!

﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾

«Жосуслик қилмангиз!» (Ҳужурот: 12).

Жосуслик – одамларнинг айбларини қидиришдир. Аллоҳ таоло одамларнинг яширин айбларини қидириш ва уларнинг заиф нуқталарини излашни таъқиқлади:

﴿وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾

«Бир-бирингизни ғийбат қилмангиз!» (Хужурот: 12).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам «ғийбат»ни: «Дўстингизни ёқтирмаган нарсаи билан тилга олишингиздир» – дея изоҳладилар. Аллоҳ таоло эса уни инсоннинг лошини ейишга менгзатди:

﴿أَيُّجِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ﴾

«Бировингиз биродарининг гўштини ўлик ҳолатида ейишни ёқтирадимиз? Сизлар уни ёқтирмадингизлар-ку!» (Хужурот: 12). Яъни, сизлар уни табиатан ёқтирмадингиз, шундай экан, шариат нуктаи назаридан ҳам ёқтирмангиз! Чунки унинг жазоси қаттиқдир!

Исломий ва иймоний биродарлик ҳақларидан бири, мусулмонларнинг эзгулик ва такво асосида ўзаро ҳамкор бўлишларидир. Ҳамкорлик – уларнинг манфаатларини рўёбга чиқариш ва зарарларини даф қилишдир. Аллоҳ таоло айтди:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْغَدْوَانِ﴾

«Эзгулик ва такво асосида ҳамкор бўлинглар! Гуноҳ ва тажовуз асосида ҳамкор бўлманглар!» (Моида: 2).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: «Мусулмонларнинг ўзаро дўстликлари, меҳрибонликлари ва раҳмдилликларидаги мисоллари битта тананинг мисолига ўхшайди. Унинг бирон аъзоси

оғриси, бошқа аъзолар ҳам бедорлик ва иситма билан оғриб чиқади» (Имом Муслим, 4685).

Демак, мусулмон одам мусулмон биродарининг кувончи билан кувонади, мусибати билан қайғуга ботади.

Исломий ва иймоний биродарлик ҳақларидан бири, мусулмонлар ўртасидаги ўзаро насихатлашиш, бир-бирларини яхшиликка буюриб, ёмонликдан қайтаришдир. Аллоҳ таоло айтди:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

«Мўмин ва мўминалар бир-бирларига дўстдилар. Улар яхшиликка буюрадилар, ёмонликдан тўхтатадилар, намозни тўкис адо этадилар, закотни (ҳақдорларга) ато этадилар, Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига итоат қиладилар. Ана ўшаларга Аллоҳ раҳм қилур. Шак-шубҳасиз, Аллоҳ қудратли, ҳикматлидир» (Тавба: 71).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Дин – насихатдир!» дея уч марта такрорладилар. – Ё Расулуллоҳ, ким учун?! – деб савол берилганидан эса: «Аллоҳ, Унинг Китоби, Расули, мусулмонларнинг имомлари ва оммалари учун» – деб жавоб бердилар (Имом Аҳмад 7941).

Исломий ва иймоний биродарлик ҳақларидан бири, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам куйидаги ҳадислари айтганларидек, мўминнинг мўмин биродари учун ўзи учун суйган нарсани суйишидир: «Бировингиз биродарига ўзи учун суйган нарсани суймагунича мўмин бўла олмайди» (Имом Бухорий, 13). Бу ҳадисда назарда тутилган «муҳаббат» диний муҳаббатдир. Чунки айрим башарий нафслар ёмонликни ҳам ёқтиради.

Шунинг учун ҳам, мўмин ўз биродарига ўзи учун суйган яхшилик ва фойдаларли нарсани суюши лозим. Биродарига ўзи учун суйган нарсани суймаган одам ҳасадгўй бўлади. Ҳасад қилиш эса мазамматли ишдир.

Исломий ва иймоний биродарлик ҳақларидан бири, мусулмонларга хиёнат қилмаслик ва уларни алдамасликдир. Бу ҳақда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Бизга хиёнат қилган кимса биздан эмасдир» – деганлар (Ибн Можа, 2225). Савдо-сотикдаги хиёнат ва қаллоблик ҳам шунинг ичига киради.

Бугунги кундаги кўплаб одамлар савдо-сотикни бошқаларнинг молларига алдов, хиёнат ва қаллоблик билан эга бўлиш учун макр воситаси қилиб олдилар. Ҳаким ибн Ҳизом разияллоҳу анҳу Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг шундай деганларини ривоят қилди: «Сотувчи ва харидор модомики айрилмаган экан (молни сотиш ёки олишда) ихтиёрлидирлар. Улар рост гапириб, (молдаги камчиликларни) айтсалар савдоларига барака берилади. (Молдаги камчиликларни) яширсалар ва ёлғон гапирсалар шояд фойда оларлар, бироқ, баракаси бўлмайди. Ёлғон

қасам мол (савдоси)ни чаққон қилсада, баракасини ўчиради». Бу ҳадисни Имом Бухорий (2079), Имом Муслим ва бошқалар ривоят қилдилар.

Исмоил ибн Убайд ибн Рифоъа раҳимахуллох отасидан, у эса бобосидан (разияллоху анхумо)дан ривоят қилади: Мен Расулуллох соллаллоху алайҳи ва саллам билан бирга намозгоҳга чиқдим. Расулуллох соллаллоху алайҳи ва саллам одамларнинг савдо қилишаётганини кўрдилар ва: «Ҳой, савдогарлар!» – дедилар. Улар Расулуллох соллаллоху алайҳи ва салламга ижобат қилиб бошларини кўтариб, қарадилар. Расулуллох соллаллоху алайҳи ва саллам уларга: «Савдогарлар Қиёмат кунида фожир ўларок қайта тирилтириладилар. Фақатгина Аллоҳдан тақво қилган, яхшиликлар қилган ва ростгўй бўлганлари бундан мустаснодир» – дедилар. Бу ҳадисни Термизий ривоят қилди (2146) ва: Ҳасан саҳиҳ, – деди. Бу ҳадисни яна Ибн Можа ва Ҳоким «Мустадрак»ида нақл қилди ва Ҳоким: Бу ҳадиснинг санади саҳиҳдир, – деди.

Абу Зарр разияллоху анху айтди: Расулуллох соллаллоху алайҳи ва саллам: «Уч тоифа инсонлар борки, Аллох таоло Қиёмат кунида уларга боқмайди ва уларни покламайди ҳамда уларга аламли азоб бордир» – деб уч марта такрорладилар. Мен: Ё Расулуллох, расво бўлишсин, улар кимлар!, – дедим. Расулуллох соллаллоху алайҳи ва саллам: «Шалворларининг пойчасини ошиқларидан пастга туширган (эркаклар), миннатчи ва молини ёлғон қасам билан сотганлар» – деб жавоб бердилар. Бу ҳадисни Имом Муслим (154) ва бошқалар ривоят қилдилар.

Мўминлар ва мусулмонларнинг бир-бирларига бўлган ҳақларидан бири, ўзларидан олдин эришган одамнинг ҳаққига ҳурмат билан қарашдир. Шундай экан биров бировнинг савдоси устига бай очиб, харид қилиб олган одамга: Мен сизга айни, балки ундан кўра яхшироқ молни сиз олгандан кўра арзонроқ нархга сотаман!, – демасин.

Бировингиз бошқасининг савдосига бай очиб сотувчига: Унга сотманг. Мен сизга у берган нархдан кўра кўпроқ пул бераман, – демасин.

Бировингиз бошқаси совчи қўйган қизга совчи қўймасин. Агар у совчи қўйган хотин рози бўлиб турса, бошқа биров совчи қўймасин. Чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай қилишни таъқиқладилар: «Биров биродарининг савдоси устига бай очмасин ва совчи қўйган қизига совчи жўнатмасин!» (Имом Муслим 2531).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам таъқиқлаган муомалалардан бири «таножуш»дир. Таножуш – савдо бўлаётган молни сотиб олиш нияти бўлмаган ҳолда харидор учун нархини ошириш, демакдир. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Бир-бирингизга ҳасад қилмангиз, олиш нияти бўлмаган ҳолда харидорга нархини ошириш учун харидор бўлмангиз, бир-бирингиздан нафратланмангиз, тадобур қилмангиз ва биродарингизнинг савдоси устига бай очмангиз» – дедилар (Имом Муслим 6707).

Тадобур – бировдан юз ўгириб, унга лоқайд бўлиш ва ундан узокда қолишдир.

Мусулмонларнинг бир-бирларига бўлган ҳақларидан бири, уларнинг ўзаро зиёратлашишлари, саломни ошкора бериш, эҳтиёжларини адо этиш, кучсизларга меҳрибонлик, катталарга хурмат, кичикларга шафқат қилиш, беморларни бориб кўриш ва жанозаларида иштирок этишдир. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бу ҳақда шундай деганлар: «Мусулмоннинг мусулмон устидаги ҳаққи бештадир: беморни кўриш, жанозаларда иштирок этиш, чақирикларга ижобат қилиш ва чучкир(иб «Алҳамдулиллаҳ» де)ган кишига жавоб бериш» (Муттафақун алайх).

Мусулмонлар ҳақларидан бири, бир-бирларига яхши тилакларда бўлишдир. Аллоҳ таоло ансор ва муҳожирларни зикр қилган пайтда шундай деди:

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾

«Улардан кейин (дунёга) келган зотлар айтурлар: «Парвардигоро, Ўзинг бизларни ва бизлардан илгари иймон билан ўтган зотларни мағфират қилгин ва қалбларимизда иймон келтирган зотлар учун бирон ғилли-ғаш қилмагин. Парвардигоро, албатта Сен меҳрибон ва раҳмлидирсан»» (Ҳашр: 10);

﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾

«ва ўз гуноҳингиз учун ҳамда мўмин-мўминалар(нинг гуноҳлари) учун мағфират сўранг!»
(Мухаммад: 19).

Мўминлар ҳар замонда биринчи халифадан охиригисигача, дунёнинг ҳар бир мамлакатада, гарчи ўз ўлкаларидан олисда бўлсаларда, биродар бўлиб, бир-бирларига яхши тилакларда бўладилар: гуноҳлари учун истиғфор айтадилар, уларни севадилар, тақво ва эзгулик асосида ҳамкор бўладилар, бирилари иккинчисига насиҳат қилади, ўзаро муомалаларида ростгўй бўлишади, ҳақларини ҳурмат қилишади. Чунки Аллоҳ таоло уларни насаб, ватан ва тилдан кўра қувватлироқ бўлган ришта – иймон риштаси билан боғлаган.

Аллоҳнинг бандалари, Аллоҳдан тақво қилингиз ва шу биродарлик ҳақларига риоя этингиз! Акси тақдирда зиёнкорлардан бўласизлар!

Азуз биллаҳи минаш шайтонир рожийм.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ
أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ
مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ •
وَلَتَكُن مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

الْمُنْكَرِ وَأَوْلِيكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ • وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا
 مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿

«Эй мўминлар, Аллоҳдан ҳақ-рост кўркиш билан кўрқинглар ва фақат мусулмон бўлган ҳолларингда дунёдан ўтинглар! Ва барчангиз Аллоҳнинг арқонига (Қуръонга) боғланингиз ва бўлинмангиз! Ҳамда Аллоҳнинг сизларга берган неъматини эсланг: бир-бирингизга душман бўлган пайтларингизда дилларингизни ошно қилиб қўйди-ю, сизлар Унинг неъматини сабаб биродарларга айландирингиз. Ва дўзах чоҳининг ёқасида турган эдингиз, сизларни ундан халос қилди. Ҳақ йўлни топишингиз учун Аллоҳ сизларга ўз оятларини мана шундай баён қилади. Ораларингиздан яхшиликка (исломга) даъват қиладиган, ибодат-итоатга буюрадиган ва исён-гуноҳдан қайтарадиган бир жамоат бўлсин. Ана ўшалар нажот топгувчилардир. Аниқ ҳужжатлар келганидан кейин бўлиниб кетган ва бир-бирлари билан ихтилоф қилиб, талашиб-тортишган кимсалар каби бўлмангиз! Ана ундайлар учун улуғ азоб бордир» (Оли Имрон: 102 – 105).

Аллоҳ таоло менга ва сизларга Қуръон Каримни баракали қилсин.

Иккинчи хутба

Барча оламлар Робби бўлган Аллоҳга ҳамду санолар бўлсин. Мен: «Ягона, шериксиз Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ ва Муҳаммад – Аллоҳнинг бандаси ва расули» деб, гувоҳлик бераман. Аллоҳ Пайғамбаримизга, унинг оиласи ва асҳобларига кўпдан-кўп салавоту саломлар йўлласин.

Сўнг ...

Ҳой одамлар, Аллоҳ таолодан тақво қилингиз ва унутмангизки, айрим одамлар мусулмонларга азият бериш учун хийла ва мақр билан иймонли эканликларини иддао этсаларда, кўнгилларида кофирлар билан биргадир. Аллоҳ таоло бу ҳақда шундай дейди:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللّٰهِ وَيَأْتِيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ
يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ •
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ
• وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ • أَلَا
إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ • وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ءَامِنُوا كَمَا ءَامَنَ
النَّاسُ قَالُوا أَنزَمُنْ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلٰكِن لَّا
يَعْلَمُونَ • وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ

قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ • اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿﴾

«Одамлар орасида шундай кимсалар ҳам борки, ўзлари мўмин бўлмаганлари ҳолда «Аллоҳга ва Охират кунига иймон келтирдик», дейдилар. Улар Аллоҳни ва иймонли кишиларни алдамоқчи бўладилар ва ўзлари сезмаганлари ҳолда фақат ўзларинигина алдайдилар. Уларнинг дилларида мараз бор эди, бас, Аллоҳ маразларини янада зиёда қилди. Улар учун қилган ёлғонлари сабаб аламли азоб бордир. Уларга: «Ер юзида бузғунчилик қилманглар», дейилса, «Биз — ислоҳ қилувчилармиз», дейдилар. Огоҳ бўлингизким, улар албатта бузғунчилардир, лекин ўзлари буни сезмайдилар. Уларга: «Мана бу кишилардек иймон келтиринглар», дейилса, «Шу пасткашларга ўхшаб мўмин бўламизми?» — дейдилар. Огоҳ бўлингизким, уларнинг ўзлари тубан кимсалардир, лекин буни билмайдилар.

И з о х. Исломни қабул қилган зотларнинг кўпчилиги камбағал, фақир кишилар ва ҳатто Суҳайб, Билол каби қуллар эдилар. Мунофиқлар ўзларича: «Мана шу зоти пастларга ўхшаб мўмин бўламизми?» — дейишар эди.

Иймон келтирган зотларга йўлиққанларида: «Биз ҳам иймон келтирдик», дейдилар. Ўзларининг шайтонлари (бошлиқлари) билан холи қолганда эса: «Биз албатта сизлар билан биргамиз, фақат (уларнинг устидан) кулмоқдамиз, холос», дейиша-

ди. Аллоҳ уларнинг устидан кулади ва ўз туғёнларида адашиб-улоқиб юришларини давомли қилади» (Бақара: 8–15).

Уларнинг мақсадлари мусулмонларнинг заиф нуқталарини қидириш ва яхлитликларини парчалашдир. Улар ҳақида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Ҳой, тиллари билан иймон келтирган ва иймон қалбларига кирмаганлар жамоати, мусулмонларни ғийбат қилмангиз ва заиф нуқталарини қидирмангиз! Ким уларнинг заиф нуқталарини қидирса, Аллоҳ унинг заиф нуқтасини қидиради. Аллоҳ кимнинг заиф нуқтасини қидирса, у ўз уйида бўлса ҳам расво қилади!» – дедилар (Абу Довуд, 4880).

Айрим одамларнинг эса иймонлари заиф бўлиб, мунофиқларнинг баъзи сифатлари билан сифатландилар: ёлғон гапирдилар, омонатга хиёнат қилдилар ва тортишганда саркашлик қилдилар. Улар ҳақида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам шундай деганлар: «Мунофиқнинг аломати учтадир: гапирса ёлғон гапирди, ваъда берса хилоф қилади ва омонат қўйилса хиёнат қилади» (Имом Бухорий, 33). Бошқа бир ривоятда эса: «Аҳд берса вафо қилмайди ва жанжаллашса саркашлик қилади» – дейилган (Имом Бухорий, 34).

Аллоҳнинг бандалари, Аллоҳдан тақво қилингиз ва Аллоҳ буюрганидек ҳақиқий мўмин бўлингиз ва унутмангизки, гапларнинг яхшироғи Аллоҳнинг Каломидир.

